

LUCII III. DECRETA.

I.

Ad magistrum et fratres militiæ S. Jacobi. — De cohabitatione clericorum et mulierum.

Vestra duxit devotio inquirendum ut consulamus fratribus vestris parochiales ecclesias adeuntibus, quorum clerici concubinas habent, de hoc enim diversæ videntur sacrorum canonum sententiæ emanasse; alicubi enim dicitur: Nullus audiat misam presbyteri, qui indubitanter concubinam habet; alibi non potest aliquis, quantumcunque pollutus, Dei sacramento polluere, quæ purgatoria sunt cunctarum cogitationum, etc. Quia omnia in se Christi purgantur. Cæterum aliud est quando crimen notorium non diffitetur presbyter, vel de ipso canonicè est condemnatus; aliud est cum penitus est occultum, vel adhuc ab Ecclesia toleratur. Item a talium officii abstinere ut peccandi licentia aliis auferatur, et ad dignæ pœnitentiæ fructum attrahantur. Aliud si

A tanquam innocentium ministeria reputantur. Sine dubitatione itaque teneatis, quod a clericis, et presbyteris, quanquam fornicariis, quandiu adhuc celantur, nec opus evidentiam habet, licite audiantur divina officia, et alia suscipiantur ecclesiastica sacramenta.

II.

Ad Norvicensem episcopum.

Quæsitum est a nobis ex parte tua, si iudex ordinarius, vel alius, cui iudex delegatus mandavit partes citari vel ut exsequatur sententiam, delegato iudici teneatur obedire. Cum autem non sua, sed delegantis vice fungantur, et cum iudicatio delegatur, omnia delegari quæ ad iudicium faciunt videantur, merito delegatus potest tam ordinarium, quam alium cui mandaverit cogere ad efficiendum quod præcipitur, et ei qui obedire contempserit pœnam infligere competentem.

VARIORUM AD LUCIUM III PAPAM
EPISTOLÆ.

I.

Bertrandi episcopi Agennensis ad Lucium. — Quod Henricus rex Angliæ junior sepulturam elegit in ecclesia Rothomagensi.

(Circa annum 1182.)

[MARTEN., *Ampl. Collect.*, I, 951.]

Beatissimo domino et Patri suo Lucio, per Dei gratiam universalis Ecclesiæ summo pontifici, B., Dei et sua miseratione Agennensis Ecclesiæ humilis minister, salutem et promptam cum debita subiectione ad quæcunque possit obsequia voluntatem.

Ex Scripturarum testimonio didicimus et illum per quem veritas occultatur, et per quem mendacium profertur, eidem pœnæ obnoxios. Hinc est quod nos ad petitionem clericorum Ecclesiæ Rothomagensis de sepultura regis Henrici junioris, ne per nostram taciturnitatem iustitia sustineat detrimentum, beatitudini vestræ veritatem rei gestæ significamus. Noverit itaque vestra paternitas quod, cum de mandato domini regis patris sui II. intuitu pacis reformandæ ad ipsum venissemus, eum in lectum ægritudinis decumbentem invenimus. Qui cum a nobis extremam unctionem et alia quæ in extremis agentibus ministeria solent exhiberi, cum summa humilitate ac devotione recepisset, tandem

C apud ecclesiam Beatæ Mariæ de Rothomago nominatam sepulturam elegit. Verum cum nos et quamplures alii viri religiosi, attenta difficultate itineris, et loci remotione ei attentius consuleremus ut apud monasterium de Grandimonte eligeret sepulturam, nullatenus eum a suo potuimus proposito revocare. Quid inde sit faciendum gloriosa vestræ sanctitatis providentia moderetur. Conservet Dominus sanctitatem vestram incolumem per multa tempora.

II.

Odonis ductis Burgundiæ ad eundem. — Eiusdem argumenti.

[*Ibid.*]

D Sanctissimo Patri et domino Lucio, Dei gratia summo pontifici, et omnibus fidelibus ad quos præsens scriptum pervenerit, Odo dux Burgundiæ, salutem.

Ad vestram, Pater sancte, omniumque fidelium volo notitiam pertinere, me interfuisse, et audisse quando Henricus rex, Henrici regis Angliæ filius, in extremis agens, elegit sibi sepulturam apud Rothomagum; rogans plurimum ut in civitate Rothomagensi in ecclesia cathedrali sepeliretur, etc.

III.

Castellani Sancti Audomari ad eundem. — Ejusdem argumenti.

[*Ibid.*]

Venerabili Patri et domino L. Dei gratia summo pontifici, castellanus Sancti Audomari, salutem et reverentiam debitam et devotam.

Constet sanctitati vestræ me interfuisse et audisse quando Henricus rex, Henrici regis Anglorum filius, in extremis agens, elegit sibi sepulturam in civitate Rothomagensi in cathedrali ecclesia, corpusque suum eo usque deferri suppliciter exoravit. Bene valeat sanctitas vestra nunc et semper.

IV.

R. ducis Narbonensis ad eundem. — Ejusdem argumenti.

[*Ibid.*]

Reverentissimo in Christo Patri suo et domino L., Dei gratia Romanorum pontifici, R. per eandem gratiam dux Narbonensis, comes Tolosanus, marchio Provinciæ, salutem et seipsum.

Paternitati vestræ his præsentibus apicibus significamus nos morti regis Angliæ junioris interfuisse, qui, nobis audientibus, in ecclesia Rothomagensi sibi elegit sepulturam, licet a pluribus rogaretur vel moneretur ut in ecclesia Grandipontis sibi sepulturam eligeret, nunquam potuit revocari a proposito suo, quin in ecclesia Rothomagensi juxta sepulturam avunculi sui Guillelmi sibi sepulcrum collocari precaretur, etc.

V.

Rolandi, Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, et Silvani, Rievallensis abbatis, legatorum apostolicæ sedis, ad Lucium. — De negotio episcopatus S. Andreae in Scotia.

(Anno 1182.)

[*MANRIQUE, Annal. Cisterc., III, 119*]

Reverendo Patri et domino Lucio, Dei gratia summo et universali pontifici, ROLANDUS, eadem gratia Dolensis electus, suæ sanctitatis servus, et alumnus apostolicæ sedis, subdiaconorum minimus, et Silvanus, dictus abbas Rievallensis, debitæ subjectionis reverentiam.

Cum litteras quas Hugo episcopus redarguerat falsitatis, eidem episcopo dedissemus, et eas in quibus processus rei continetur, acceptaque a domino rege Scotorum licentia, recedere cum festinatione vellemus, dominus rex me Dolensem electum diligenter et affectuose rogavit ut per dominum Joannem episcopum transitum facerem, etsi ex parte sua Dunkeldensem episcopatum cum redditibus quos antea in episcopatu Sancti Andreae habuerat, cum augmento quadraginta marcarum annuatim perci-

piendarum, cancellariam quoque regiam in signum dilectionis offerrem; adjecitque se ei et suis omnia ablata redditorum, præter hoc solum quod ad iranus ejus devenisse sciebat, eumque in plenitudinem suæ gratiæ recepturum, sicut antea fuerat ei oblatum. Volebat tamen quod idem Joannes episcopus omnia instrumenta sua combureret, quæ super facto Sancti Andreae fuerant a piæ recordationis Alexandro prædecessore vestro obtenta. Permittebat quoque quod Hugo episcopus ad Glascuensem episcopatum transferretur, si aliter episcopus Joannes consentire non vellet. Et si fieri non posset, tamen concederet, quod obtulerat: sed episcopum Joannem non ita diligeret, nec ei plenam gratiam redderet. Quæ omnia, cum in præsentia domini Hugonis Dunelmensis episcopi obtulissem domino Joanni, benigne concessit, dicens tamen quod nunquam Hugonem episcopum in Ecclesia Sancti Andreae permitteret remanere. Volebatque quod instrumenta prædicta in aliquo loco reponerentur, ita quod nunquam sibi contra voluntatem regiam eis uti liceret.

Sicigitur ad regis præsentiam redeuntibus vobis, episcopo Joanne prope Rokellurg spectante, dominus rex proposuit nobis quod multum ei placeret si Hugo episcopus posset in Ecclesia Sancti Andreae remanere; et rogabat me ut episcopum ad hoc inducere laborarem. Et cum ego dicerem ei quod nunquam eum de cætero super hoc rogarem, quia non poteram in hac parte proficere, dixit: « Bene credo quod ex quo dominus Joannes ad pacem et dilectionem meam rediit, hoc consideratione meæ dilectionis, et ad precum mearum instantiam sustinebit; et de eo libenter cum eo loquerer. » Et rogavit me rex ut ei consulcrem quod veniret locum cum eo. Missis igitur clericis regis ad episcopum Joannem, respondit quod non veniret, quia a quibusdam consiliariis domini regis audiisset quod dominus rex semper ad hoc omnibus modis nitabatur ut Hugo in episcopatu Sancti Andreae remaneret; et si venire vellet, illi non poterant ei securum præstare conductum. Cumque illi in hæc verba redissent, dominus rex quemdam episcopum, abbatem, comites et barones ad eundem episcopum transmisit, rogans ut locuturus cum eo veniret ad eum; præcepitque eis ut eidem episcopo omnem securitatem præstarent: qui redeuntibus dixerunt quod dominus Joannes, quia præsentiens quod dominus rex vellet episcopum Hugonem in Ecclesia Sancti Andreae remanere, respondit se nunquam ad regem venturum, nisi primo jurarent quod dominus rex omnia quæ ei per me obtulerat, observaret; sed jurare nolabant: et sic dominus Joannes ad propria remavit. Nos vero prædictis episcopis Joanni et Hugoni statuimus terminum in Kalendas Octobris veniendi ad vos, et vestro parere judicio. Valete.